

hade tagit sitt ansvar för att försvara yrkesetiken i kriget mot terrorn så hade detta, som skadar USA så mycket, aldrig inträffat.

Steven Miles föreläser ibland även för militären. Miljön är bekant för honom, eftersom han själv har arbetat inom medicinska frivilligorganisationer (NGO, non-governmental organizations) i ca 35 år, vilket inkluderar arbete i en rad militärt aktiva områden, liksom inblickar i hur underrättelsetjänsten arbetar. Han har också arbetat på sjukhus för krigsveteraner och förklarar sig ha »en enorm respekt« för den amerikanska militären.

– Det som gör mitt arbete så nedslående är att det som kommer fram är ett sådant avbräck mot hur Amerika vanligen tar hand om sådana här problem, säger Steven Miles.

När han föreläser för grupper inom militären – ibland också för folk som har varit i Irak – brukar han få stöd av soldaterna i uniform. I likhet med förre amerikanske utrikesministern Colin Powell är många av dem häftiga motståndare till den nya policyn om hårdare förhörsmetoder, eftersom de anser att det gör livet farligare för soldaterna i fält.

– Ett bevis för det är att de första avrättningarna som visades via Internet ägde rum ett par dagar efter att bilderna från Abu Ghraib blev offentliga, kommenterar Steven Miles. Före publiceringen av de bilderna kom alla tillfångatagna amerikaner till rätta levande – men efter det mördades alla.

Vissa människor bland »allmänheten« visar mindre förståelse för Steven Miles' arbete. Det droppar in ett och annat hatiskt e-brev som förklarar att det han gör är opatriotiskt och antimilitaristiskt.

– Det handlar i regel om konservativa individer som aldrig har tjänstgjort i det militära och inte förstår hur det går till där, säger Steven Miles.

I dokumenten han studerar och lägger upp på webbplatsen ser han en unik möjlighet att studera farlig förskjutning åt fel håll i synen på mänskliga rättigheter.

– Vi vet att doktorer rutinemässigt är inblandade i tortyr, säger han. Men det är bara väldigt sällan vi får en möjlighet att studera policyn bakom de enskilda gärningarna. Doktorerna i Argentina under juntan var djupt inblandade i tortyr, men vi vet fortfarande ingenting om hur policyn för systemet såg ut. Doktorer som arbetade åt Stasi rapporterade sina patienters personliga data till hemliga polisen, men vi vet ingenting om vilken policy de följde i systemet. I det här fallet däremot kan vi faktiskt se den byråkratiska strukturen och dess tillämpning, och det är ett nyttigt framsteg.

Ett riktigt stort framsteg, enligt Steven Miles, vore om medicinska organisationer som World Medical Association (WMA) och lokala läkarförbund kunde bestämma sig för vilka åtgärder de ska vidta mot läkare som sviker sitt löfte om god yrkesetik. Den hippokratiska eden är i varje fall tydlig på den punkten när den låter varje blivande doktor förklara:

»Om jag nu håller denna min ed och ej brister däri, så må det förunnas mig att glädja mig åt livet och min konst, aktad av alla människor i alla tider. Men om jag bryter och blir menedare, då må motsatsen bli min lott.«

Gabor Hont
frilansjournalist

Bernt Bernholm, Läkarförbundet och pressen

David Finers utmärkta presentation av Bernt Bernholm i LT nr 15/2008 väcker många minnen till liv. Som David Finer skriver var förhållandet mellan läkarkåren och pressen inte alltid bekymmersfritt, och det är inga tvivel om att Bernholms sätt att tackla den medicinska journalistiken var banbrytande. En gång på 1950-talet bjöd han Rolf Luft och mig på lunch för att diskutera hur samarbetet mellan press och läkare skulle befrämjas. Det var säkert den kontakten som ledde till att Läkartidningen nästan ett decennium senare, i samband med eller strax efter omorganisationen på 1960-talet, inledde en rad seminarieövningar för att befrämja en samsyn mellan läkare och journalister.

Det var Gunnar A Olin, då redaktör för LT, och jag, ordförande i förbundet, som tillsammans med några utvalda medlemmar i förbundet anordnade tredagarsseminarier, till vilka intresserade journalister inbjöds.

Seminarierna inleddes med korta föredrag om hur vi – från vardera sidan – såg på problemet. Dessa presentationer följdes av rollspel som skulle illustrera redaktionsarbetet på en kvällstidning, när en medicinsk nyhet dök upp från USA någon gång på morgonen med pressläggning klockan tio. Snabba ryck, alltså.

Övningarna uppskattades mycket av både journalister och läkare. Ett av seminarierna hölls i Gävle, ett annat i Lund, där David Ingvar hade varit illa ute i pressen och beskyllts för att stjäla katter från enskilda hushåll till sina experiment.

Den intima samvaron under några dagar, inblicken i de villkor som respektive profession arbetade under, ledde till ett ökat förtroende mellan pressens representanter och läkarna. Förbundet åtog sig att skapa en lista på läkare inom olika specialiteter som var beredda att svara på frågor som kunde uppstå i tolkningen av nyhetsflödet utifrån. En sådan fanns i ett antal år men krympte så småningom.

Den positiva atmosfär som detta initiativ omgavs av kom nämligen att förändras mot 1960-talets slut, då inga journalister ville ställa upp för att som man uttryckte sig »bli hjärntvättade av medicinare«. Jag inbjöds då att delta i ett möte i Publicistklubben, där samarbetet diskuterades, och försökte förklara den samhällsnyttan av samarbetet men fick inte något gehör. I stället framfördes att pressens uppgift inte var att göra reklam för läkarvetenskapen eller enskilda läkare och att det samarbete vi inlett måste tolkas som ett oblygt försök att påverka det medicinska nyhetsflödet till läkarkårens förmån. Därmed avslutades försöket att från förbundets sida bidra till en mer balanserad beskrivning av medicinska framsteg.

Det kan också vara värt att notera att när jag blev ordförande i förbundet 1962 var Erik Husmark, förbundets VD, konsult åt Radiotjänst, som inte sände några medicinska inslag förrän de godkännts av Husmark.

Lars Werkö
professor em

DEN HIPPOKRATISKA EDEN
formad som ett kors i en bysantinsk skrift från 1100-talet.